

קול הדוד

פנינים יקרים מלוקטים מספר קול דודי עה"ת ומועדים מאת הרב"ג רבי דוד פראג'ר שליט"א
נשיא דהתאחדות קהילות החרדים בעיר הבירה לונדון יב"ו

חנוכה

[לברית מילה] במדרש תנחומא פרשת ויקהל את מוצא שלש שמות נקראו לו לאדם אחד

מה שקוראין לו אביו ואמו ואחד שקוראין לו בני אדם ואחד שקונה הוא לעצמו ע"ש. ולכאורה מכון כנגד ג' זמני החיים דבקטנותו האדם מקבל מאביו ואמו ואח"כ מרבותיו ומהעולם שבחוץ ולבסוף עולה ועושה בכחות עצמו וכמ"כ יש לפרש הת"י על הפסוק בישעיה ו' ב' שש כנפים שש כנפים לאחד בשמים יכסה פניו ובשמים יכסה רגליו ובשמים יעופף ומתרגם יונתן בתרין מכסי אפוהי דלא חזי ובתרין מכסי גויתיה דלא מתחזי ובתרין משמש דהיינו ג"כ דבקטנותו אין לו להסתכל חוצה לו אלא להתגדל בכוחות שמקבל בביתו ואח"כ כשכבר יוצא החוצה אין לו להתפאר ולהתגאות שיראו אותו ומעשיו ורק בדרך זו יכול אח"כ לשמש בכחות עצמו וי"ל דגם נוסח ברכת המילה מכוון לג' זמנים הנ"ל אשר קידש ידיד מבטן היינו מה שנותנין לו אביו ואמו והיא הקדושה הבאה מבטן וחוק בשארו שם היינו המילה שהמוהל מכין אותו בה להיות חלק מעם ישראל מסביב וגם משפיעה עליו להיות ראוי לקבל התורה שנקראת חוק כמו המילה וצאצאיו חתם באות ברית קודש היא הקדושה שמשגיג אח"כ בעבודתו עד שנעשית ראויה גם להוריש לדורות וגם ג' הגזירות שגזרו היונים היו מכוונים להנ"ל שגזרו על שבת כולה מתנה מלמעלה בחינת אביו ואמו וגם על המילה שהיא משותפת בין הנולד ובין מעשה המוהל בחינת בני אדם מסביב ועל החודש שלגמרי מעשה האדם עצמו דדרשינן אשר תקראו אותם לא תקרא אותם אלא אתם דאי קדשו ב"ד מקודש ואי לאו אינו מקודש בחינת קונה לעצמו

מקדם וכו' ענין של בריאה יחידה בעולמו כאדם הראשון וכל חתן הנושא אשה מחדש ענין היחוד הזה דאף שנראים חלוקים בטבעם מ"מ הם תרי פלגי דגופא וכמ"כ ימי החנוכה מחדשים ענין היחוד שמצות חנוכה נר איש וביתו ואף דהמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין מוסיף והולך ואף דנראה דהמהדרין וכן המהדרין מן המהדרין עושים פירוד שהמצוה היא יחוד נר איש וביתו וכל המוסיף נראה כמפריד האמת הוא דההוספה היא טפלה מסביב ליחוד שנשאר במקומו ולא בא ההידור להפריד אלא לרמז דהמוסיף בא לו כחו מהיחוד שהוא עיקר המצוה וכמ"כ חתן וכלה במשך חייהם כשתגדל המשפחה בדורות ישרים יהיה הענין ג"כ הוספה על היחוד שהוספה זו באה מכח היחוד ואינה ענין של פירוד.

**ויפתח האחד את שקו לתת
מספוא לחמורו וירא את כספו
וגו' ויצא לבם ויחרדו איש אל
אחיו לאמר מה זאת עשה
אלקים לנו וגו' (מ"ב כ"ז).**

ואח"כ פסוק ל"ה ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו בשקו ויראו וגו' המה ואביהם וייראו ע"ש מפשטות סיפור התורה משמע דכשהאחד פתח את שקו במלון ומצא כספו בפי אמתחתו לא פתחו האחרים את שלהם לראות האם היה כן גם אצלם עד שחזרו ובאו אצל אביהם ואז פתחו כולם ומצאו כ"א את הכסף שלו בשקו והדבר תמוה האין יתכן שלא ירצו מיד לראות מה בשלהם אחרי שראו אצל האחד שכספו

ותעמודנה אצל הפרות

וגו' (מ"א ג').

אצל השבלים בחלום השני לא כתוב שעמדו אצל השבלים הטובות וגם כתוב שם שהדקות צומחות אחריו ולא כתוב עולות אחריו כמו שכתוב אצל הפרות וגם כתוב שם ותבלענה השבלים הדקות ואצל הפרות כתוב ותאכלנה הפרות רעות והיה נראה דאצל השבלים היה החלום שהשבלים הדקות גדלו במקום שגדלו הטובות ממש והבליעה היתה שבזמן צמחו תיכף נבלעו בהם הטובות באותו מקום וע"כ כתוב בלשון זה דלא נראה כאן כאכילה אלא כבליעה והיינו טעמא דאילו השבלים הדקות עלו בצד הטובות ואח"כ עזבו מקומם לבא לאכול הטובות היה נראה כדבר משונה ביותר דאין דרך הצומח ללכת ממקום גידולו ולפי הנ"ל כל הדיוקים מתורצים

**[לשבע ברכות בחנוכה] ויספר
פרעה להם את חלומו ואין
פותר אותם לפרעה (מ"א ח').**

פרעה סיפר בלשון יחיד חלומי שידע ששני חלומותיו הם חלום אחד לבד והם פתרו ענין רבים אותם וע"כ הרגיש פרעה שהם לא פתרו פתרון נכון והיינו דפרעה ידע שהנהגת הקב"ה בבריאה היא הנהגה של אחדות ושל יחוד אפילו אם נראות ההנהגות חלוקות כמו שובע ורעב המתנגדות זו לזו הכל ממקור אחד והחרטומים עובדי ע"ז אצלם הכל בפירוד והנה גם שמחת חתן וכלה הוא ענין של אחדות כמו שמברכים בברכת חתנים יוצר האדם וכו' כשמחך יצירך בגן עדן

המשך חנוכה

ובחנוכה נותנין הלל והודאה על ביטול הני ג' גזירות שמאז חזרנו לזכות מחדש לג' שמות דקדושה הנ"ל

במדרש תנחומא פר' ראה דריש מקרא דכתיב כי כל ביתה לבוש שנים וגו'

א"ת שנים אלא שנים מילה ופריעה ציצית ותפילין מזוזה ונר חנוכה ע"ש. ומבואר דנר חנוכה בן זוגו של מזוזה דומיא דציצית שהם בני זוגן של התפילין והנה לגבי מזוזה ידוע דגם נשים חייבות בהם דהסמין הכתוב מזוזה לחיים וכדכתיב וכתבתם על מזוזת ביתך ובשערך למען ירבו ימיכם וימי בניכם וגו' ודרשינן מהאי סמיכות וכי גברי בעי חיי נשי לא בעי חיי וכמו שחייבות במזוזה כמ"כ חייבות בנר חנוכה דגם הן היו באותו הנס והנה הבית כשהוא דירת קבע וחייב במזוזה מרמז לתורה בחינת הר המוריה שקראו יעקב בית ופתח הבית מקום קביעת המזוזה בו נכנסים לתורה וכל כניסה היא בחינת הכנה וע"כ יש בפתח שתי מצות שהנשים חייבות בהן מזוזה מימין ונ"ח משמאל דאשה היא גם בחינת הכנה לתורה דהני נשי במאי זכין באמטויי בנייהו לבי מדרשא וכו' שמכניין אותם לתורה וגם הא דנשים היו באותו הנס היה בבחינת הכנה שהרגה יהודית אחותו של מתת' כ"ג את הרשע הלפרנס וביטלה את חיל היונים וע"י כן הכינה את נצחון החשמונאים וחדוש עבודת ביהמ"ק.

ומש"ה פסקינן דנר חנוכה כבתה אינו זקוק לה דכל כולו של ענין נר חנוכה רק הכנה ואחרי שהכין כבר גמר ענינו ואדרבה צריך להיות בחינת ארעי כדי ליתן מקום לסוף התיקון שהוא גמר השלמות וגם קי"ל הדלקה עושה מצוה ולא הנחה עושה מצוה דהנחה משמעותה קיום הדבר להניחו על מקומו ואין עוד מעשה שצריך לבא אח"כ אבל בהדלקה אינו אלא מדליק ומכין אבל עצם האור עולה בלי מעשיו.

מבואר לכאורה דמתחילה כשהיו במלון והאחד פתח שקו וראה כספו האחרים לא פתחו את שלהם שרק הוא פתח ויאמר לאחיו הושב כספי ובשמעם דבריו ויצא לבם וגו' ורק אחרי שבאו אצל אביהם אז הוא דפתחו כולם ויראו כולם את כספם ואז כתיב וייראו ולכאורה תמוה האיך יתכן שלא רצו מיד לדעת אם גם כספם שלהם הושב בשקיהם כמו שהושב בשקו של האחד ועוד תמוה דאח"כ כששוב חזרו למצרים עם בנימין והובאו תחילה לביתו של יוסף והיו יראים שמא יתנפלו עליהם אמרו וטענו [מ"ג כ"א] ויהי כי באנו אל המלון ונפתתה את אמתחתינו והנה כסף איש בפי אמתחתו וגו' הלא נראים דבריהם כשקר שרק אחד פתח אמתחתו במלון ולא כולם והיה נראה ליישב ע"פ דיוק בשינוי הלשון דכשהיו במלון והאחד פתח שקו כתיב וירא את כספו וגו' אבל כשבאו אצל אביהם כתיב והנה צרור כספו בשקו וגו' כאן הוסיף לשון צרור שאינו בפסוק דלמעלה ונראה לפ"ז דלעולם כשהשיבו המצרים את כספם בשקיהם נתנו אותם בצררים קשורים [וכדמפרש רש"י דלשון צרור היינו קשר] וכמ"כ התבואה לצורך אכילת ביתם היתה צרורה בצררים ורק המספוא לחמורים הוא שהיה מונח בשק בגילוי בלי לצררו וכ"ז כדי שלא יתערב המספוא הזל והמלוכלך עם החטים והכסף אלא דכשהאחד פתח את שקו ליתן מספוא לחמורו קרע במקרה את צרור הכסף וראה כספו מונח בגילוי עם המספוא וכששמעו אחיו כן גם הם פתחו שקיהם לראות אלא דראו שבשקיהם אין כסף דיש שם רק מספוא בגילוי ועוד כמה צרורות וחשבו שהכל צרורות של תבואה ולא עלה על דעתם שצרור אחד הוא של כסף ורק

הוחזר לו ועוד תמוה דכשהאחד לבד מצא כספו כתוב ויצא לבם ויחרדו וגו' משמע שהיה להם פחד גדול אבל כשכולם מצאו שלהם כשכבר היו אצל אביהם כתוב רק וייראו בלי להפליג על היראה ועוד צריך להבין למה הדגישה תורה והנה איש צרור כספו בשקו ויראו וגו' המה ואביהם וגו' למה הוזכר שהיה אביהם עמהם ואולי י"ל דבאמת מיד במלון כשראו הכסף באמתחת האחד ידעו או חשבו השבטים דגם כספם הוחזר להם בשקיהם אלא דלא רצו לפתוח שקיהם אלא המתינו עד שבאו אצל אביהם לפתוח השקים דוקא בפניו כדי שגם הוא יראה הכסף בפי שקיהם שחששו שאם יבאו ויגידו ליעקב שהמושל של מצרים צוה עליהם להוריד את בנימין למצרים וגם שיש בידם כסף שמצאו כל אחד בפי שקיהם לא יאמין אותם ואדרבה יחשוד ש כמו שכבר מכרו את יוסף רוצין גם למכור בנימין בשנאתם וקנאתם לבני רחל החביבים לאביהם ואת שמעון השאירו בכוונה שם כדי להטעות את אביהם והכסף שבידם הוא סתם כסף וע"כ השאירו שקיהם חתומים בחותם המצרי שחתמם ופתחו אותם בנוכחות אביהם שגם הוא יראה שיש כאן ענין משונה באמת שהוחזר כספם ויאמין אותם ומש"ה גם לא היה להם פחד כ"כ כאן כמו בראשונה שכבר ידעו שכן יהיה אחרי שמצאו לפנ"כ הכסף בשק האחד במלון.

**ויפתח האחד את שקו
לתת מספוא לחמורו במלון
וירא את כספו וגו' ויאמר
לאחיו הושב כספי וגו' ויצא
לבם וחרדו וגו' (מ"ב כ"ז).**

ואח"כ פסוק ל"ה ויהי הם מריקים שקיהם והנה איש צרור כספו בשקו ויראו וגו' הם ואביהם וייראו וגו'

המשך חנוכה

ובזה גם יש לפרש מחלוקת בית שמאי ובית הלל שם בשבת כ"א: אי מוסיף והולך או פוחת והולך דלעולם אלו ואלו ס"ל דנ"ח בחינת הכנה הוא אלא דב"ש אומרים פוחת והולך כנגד פרי החג דההכנה שבחנוכה מבחינת סור מרע לבטל המזיקין דומיא דפרי החג שהם כנגד אוה"ע דפוחת והולך להראות דהאומות יפחתו וכמ"כ פוחתין והולכין את הנרות להראות דהמזיקין יפחתו ובית הלל אומרים מוסיף והולך דמעלין בקודש דס"ל דההכנה שבחנוכה בבחינת עשה טוב לעלות כדי להגיע לתכלית הקדושה עצמה

וע"כ אומרים בעל הניסים והדליקו נרות בחצרות קדשן וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול וכו' דבשעת מעשה היה אצלם ההרגשה מקודם שצריכים להודות ואח"כ נתעלו והגיעו לדרגא שיכלו לומר הלל אבל בגמ' כתוב לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה הלל קודם להודאה שכבר נקבע לדין וחיוב ונעשה מצות חנוכה חלק מהתורה ונגמרה ההכנה ובמקומה באה תורה ואז הוי הלל מקודם על שזכו לקבוע ענינים בתורה ורק אח"כ בא להודות על הנס שהיה הגורם וההכנה לזכות זו שקיבלו חלק בתורה

**על הנסים וכו' ואתה ברחמך הרבים
עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם
דנת את דינם נקמת את נקמתם**

מסרת גבורים ביד חלשים רבים ביד מעטים טמאים ביד טהורים רשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך וכו'. י"ל דעמדת להם בעת צרתם מכון כנגד גבורים ביד חלשים שהחלש צריך שיעמדו בצדו כדי שינצח את הגבור, ורבת את ריבם מכון כנגד רבים ביד מעטים שהמועטים אינם יכולים לנצח את הרבים אא"כ יש מי שרבת את ריבם עבורם ובמקומם, ודנת את דינם מכון כנגד טמאים ביד טהורים וכנגד רשעים ביד צדיקים שענין הטומאה והרשעות עניני רוחניות הם ורק בדין הוא דגרועים הטמאים והרשעים מהטהורים והצדיקים שזכו לנצח, ונקמת את נקמתם מכון כנגד זדים ביד

שהמצרים ישבו בחדר אחד בסעודה בשאט נפש עם העברים שאוכלים אז צאן שלמצרים היא אלוה שעובדים אותו ואולי י"ל דלעולם לא עבדו המצרים כל האילים או כל הכבשים אלא שלפי דעתם יש איל אחד או כבש אחד שהוא אלוה ויש לעבדו והאיל הזה או הכבש הזה אינו ניכר בין כל באילים ובין כל הכבשים וע"כ הם נמנעים מליגע בשום כבש או איל שלא להזיק או לבזות מספק את אלהיהם אבל יודעים דודאי א"א לשחטו שהוא אלוה ואין כח באדם להרגו וממילא כל צאן שנשחט ומת ברור להם שאינו אלוה שלהם וע"כ אף דמאוס להם הנהגת העברים שאינם יראים מליגע בצאן מ"מ כל בשר של צאן ברור להם שאינו מיראתם וע"כ ישבו יחד עם העברים

**אשר ימצא אתו מעבדיך
ומת וגם אנחנו נהיה
לאדני לעבדים ויאמר גם
עתה כדבריכם כן הוא
אשר וגו' (מ"ד ט').**

שמעתי שיש לפרש דהשיב להם כדבריכם כן הוא שתמיד וכבר מעולם כן אתם נוהגים אתם מחייבים מיתה גם על עבירה קלה שאין חיובה מיתה כן עשיתם עם אחיכם שדנתם אותו למיתה וכמ"כ כאן אתם מחייבין מיתה על גזל וע"ז השיב יהודה לקמן פסוק ט"ז האלקים מצא את עון עבדיך הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו שהבין יהודה הרמז ואמר לו באמת גילה לך הקב"ה את עון שלנו לדון למיתה מי שאינו חייב וע"כ שינה אז את העונש ושינה מדבריו הראשונים ואמר שכולם יהיו רק עבדים ואף אחד לא יהיה דון למיתה.

בבואם אצל אביהם שהוציאו כל צרי התבואה ופתחו אותם פתחו גם צרי הכסף וראו שכל אחד היה לו כספו צרור בשקו וממילא כשעמדו בביתו של יוסף אח"כ ואמרו שכולם ראו כספם במלון לא היה שקר שבאמת ראו אלא שלא הבינו באותה שעה שרואים צרי כסף שחשבו שרואים צרי תבואה ורק לבסוף נתוועדו להם שכבר ראו צרי הכסף

**וייראו האנשים כי
הובאו בית יוסף וגו'
ולקחת אתנו לעבדים
ואת חמרינו (מ"ג י"ח).**

קשה להבין שאדם שמודאג שילקח לעבד ידאג על חמורו שילקח ג"כ עמו והנה בת"א תרגם ולמקני יתנא לעבדין ולמדבר ית חמורא ע"ש היינו דלא יקחו אותם ואת חמוריהם יחד לעבדות דאז י"ל דהיו בטוחים שיצאו לחפשי אחרי שיתברר האמת יצאו לחפשי וחמוריהם עמהם אבל עכשיו חששו שינהיגו חמוריהם למקום אחר ואפילו אם היו בטוחים על עצמם שיוכלו לפרש ענין הכסף המוחזר ויצאו לחפשי מ"מ חששו שיאבדו חמוריהם לצמיתות שלא יהיה אפשר למצא החמורים ואולי גם כסף מיותר לא היה להם לקנות חמורים אחרים דהכסף שבידם היה מספיק רק לשבור אוכל וחמורים שוים כסף רב ואי יצטרכו לכסף לקנות חמורים לא יוכלו לשבור אוכל.

**וישימו לו לבדו וגו' כי לא
יכולון המצרים לאכל את
העברים לחם כי תועבה
היא למצרים (מ"ג ל"ב).**

ובת"א ארי לא יכלין מצראי למיכל עם עבראי לחמא ארי בעירא דמצראי דחלין ליה עבראי אכלין ע"ש לכאורה תמוה

ועי"ל דהני זדים הם המתיוונים שבישראל שהם בבחינת מזיד ששגגת תלמוד עולה זדון לישראל שיודע שמצוה לעסוק בתורה והם הפכו אותה שלא לקבל מה שפירשו בה חכמים ונתקברו ליון והחזיקו עמם ועם דעותיהם והם נפלו בידי החכמים העוסקים בתורת אמת.

על הנסים וכו' ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה וכו'.

הלא ידוע דכהיום הזה הכוונה עד היום שאנו בו ממש דומיא דמה שאומר הפסוק היא מצבת קבורת רחל עד היום הזה ע"ש ברש"י ויש להבין מה התשועה והפורקן שנשאר עד היום הזה ונראה דהוא ענין התגברות הרוחניות דאין אוה"ע יכולים לשלוט על ישראל ברוחניות אפילו אם מיסרין אותם ביסורין ועינוין גדולים דומיא דמה שעשו היונין דלבסוף לא היו ישראל שבורים ברוחם ודומיא לזה שמענו על מה שקרה במחנות השמד בקרוב לדורנו אצל האדמו"ר מבלאזוב זצ"ל שהדליק נרות חנוכה לפני קהל של אלפים של ישראל השבויין שם בעירום ובחוסר כל לאחר שבאותו יום הרגו הרשעים הריגות גדולות ואחד מן העומדים שם בשעת ההדלקה התרעם על מה שהוא מברך שהחינו בשעה כזו דמה שייך לברך על שניתן לנו חיים של סבל בלי גבול לראות בעינוי ובמיתת אחינו וכו' והשיב לו האדמו"ר היא הנותנת שאם אחרי יום של הריגה כזה יכולים לבא הנשארים להשתתף ברצון בהדלקה כדי לראות את הנר הנדלק לשם מצוה זו גופא היא סיבה לברך שהחינו שמראה שאין ישראל משתברין ברוחם אף אם משתברין בגופן וזו היא התשועה הגדולה והפוקן שנותן לנו חנוכה עד היום הזה

מעוז צור וכו'

בני בינה ימי שמונה קבעו שיר וכו'. הא דהוצרכו להיות בני בינה לקבוע ימי שמונה אולי משום דלקבוע זכרון לדורות לנס שקרה אין הדבר פשוט כ"כ דלא מצינו שקבעו לדורות זכרון לנס קריעת הירדן או אבני אלגביש וכדומה אבל כאן בנס המנורה שקרה בנר כיון דהרגיל בנר הוין ליה בנין רבנן הבינו בני בינה דלהזכיר בהדלקת נר תהיה בזה סגולה להרבות חכמה לדורות ועי"כ בני בינה דוקא שהם עצמם בני בינה קבעו ימי שמונה.

עוסקי תורתך שהם אסרו לעסוק בתורה והקב"ה נקם להם נקמתם ואת העוולה שעשו להם.

על הנסים וכו' וטמאים ביד טהורים כו'.

לכאורה מאי רבותא איכא בזה וכי טהורים אינם יכולים להיות גבורים כטמאים ונראה לפרש דהנה הני טהורין הם הכהנים החשמונאים שהתורה אסרה להם ליטמאות למתים כדכתיב על כל נפשות מת לא יבא וא"כ ודאי דלא היו רגילים לצאת למלחמה לפני כן להמית האויבים וליטמאות בהם ונמצא דאע"פ שזו היתה מלחמה ראשונה שלחמו הכהנים נצחו את היונין הטמאים הרגילים במלחמה ולא רק זו אלא דגם לא יכלו הכהנים ללחום עם חרב וחנית דקיי"ל חרב הרי הוא כחלל ונעשה כלי מתכות אבי אבות הטומאה בשעה שהורג על ידו את הנלחם עמו ונוגע החרב בחלל ואפילו להני רבוותא דס"ל דאין כהן מוזהר על טומאת חרב כחלל מ"מ כל שהוא בחיבורים בשעה שהחרב עוד בידו ונוגע גם במת ודאי דהוא מוזהר עליו ונמצא דהכהנים יכלו רק ללחום בזריקת חצים ואבני בליסטראות והטמאים היוונים יכלו ללחום בחרב ובחנית ואעפ"כ נתגברו הטהורים ורואין דבאמת נשארו טהורים שכך מעידים עליהם וטמאים ביד טהורים וגם מובן ההמשך כשאומרים ואח"כ באו בניך לדביר ביתך וכו' דמשמע דלא המתינו ז' ימים עד שיוכלו ליטוהר מטומאת מת ליכנס למקדש וגם לא סמכו על טומאה הותרה בצבור כדוראין מעצם הנס של פך שמן אלא באו לשם בהיתר גמור דלא נטמאו כלל כדנ"ל.

על הנסים וכו' ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך וכו'.

לכאורה מה ההבדל בין רשעים וזדים ועוד למה נקט דוקא עוסקי תורתך לעומת זדים ונראה דרשעים היינו כל מי שאין לו תורה והם כללות אוה"ע שמטבעם הם רשעים דיצה"ר שופטן דאדם עייר פרא יוולד ומעשיו מקולקלים בעצם בלי הדרכת התורה ואפילו בחסרון ידיעה מ"מ הם רשעים במהותם אבל היונים הוסיפו על רשעות זו שכבר ראו המעלות שקנו ישראל ע"י התורה והם לחמו נגדם בזה לאוסרם לעסוק בתורה וכפרו במזיד ובמרד בהאי אור שיש בתורה ללמד לאדם דרכי יושר וא"כ הם לא רק רשעים אלא מזידים ברשעתם והראיה שהם זדים היא שלחמו דוקא נגד עוסקי תורתך.